

Blákrossheimið

Ársfrágreiðing 2012

Lynggøta 12
FR 100-Tórshavn
www.blakross.fo
t-post: blakrossheimid@blakross.fo

Innihald

Innihald.....	2
Um stovnin	3
Nevndin	3
Starvsfólk.....	3
Játtan.....	3
Rakstur.....	3
Samstarv	4
Viðgerð á Blákrossheiminum	5
Eftirviðgerð.....	5
Viðgerð – býtt eftir slagi.....	5
Viðgerð - býtt eftir aldri.....	7
Ung í viðgerð	7
Viðgerð - býtt eftir kyni.....	8
Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð	9
Ambulant viðgerð	10
Famíljuskeið – skeið fyri avvarðandi	11
Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum	12
Framtíðarútlit	13

Um stovnin

Blákrossheimið varð sett á stovn av Bláa Krossi Føroya í 1984, og tá var pláss fyri fimm búfólkum. Tilboðið varð víðkað til 15 búpláss í 1987, og hevur Føroya Landsstýri stuðlað rakstrinum øll árini. Frá og við 2003 er hetta broytt til, at Landsstýrið letur rakstrarjáttan til Blákrossheimið. Í samband við umleggingar av viðgerðini hevur Blákrossheimið í dag 12 pláss, umframt ambulanta viðgerð.

Nevndin

Í nevndini fyri Blákrossheimið sita trý umboð.

Frants Jensen, Fuglafirði, aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, er formaður; Alfred Olsen, løgtingsmaður, Saltnes, er næstformaður, og Anna Hentze, lesandi, Søldarfirði, er skrivari.

Starvsfólk

Tað eru 9,5 fulltíðarstørv á Blákrossheiminum. Talan er um leiðara, ein sálarfrøðing, tveir viðgerðar, sjúkrasystir og onnur starvsfólk. Eisini er lækni fast knýttur at heiminum, men er hesin ikki taldur við í uppgerðini av fulltíðarstarvsfólkum.

Játtan

Á fíggjarlógini fyri 2012 fekk Blákrossheimið óbroytta rakstrarjáttan áljóðandi kr. 5.125 tkr. Raksturin av Blákrossheiminum varð góðar 116.000 kr. dýrari enn játtaða upphæddin á fíggjarlógini fyri 2012. Høvuðsorsøkin til at játtanin ikki helt er sjúka hjá starvsfólki og setan av nýggjum starvsfólki. Harafturat er ein rætting frá árunum frammanundan uppá 37.000 krónur

Rakstur

Ein stöðugur trupulleiki, sum Blákrossheimið er í, er, at alt størri partur av játtanini orsakað av lønarhækking fer til lønir, og tessvegna verður minni til aðrar útreiðslur.

Niðanfyrri sæst lutfalsliga prosentbýtið millum lønir og annan rakstur seinastu tíggu árin.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Lønir	68%	71%	71%	73%	72%	73%	73,4%	76,8%	72%	73%
Aðrar. útr.	32%	29%	29%	27%	28%	27%	26,6%	23,2%	28%	27%

Fyri at játtanin fyri 2012 skuldi halda, var neyðugt at tiltøk, sum skerdu viðgerðina, vórðu sett í verk. Hetta var gjørt við at hava stongt seks vikur um summarið. Harafturat var bert eitt skeið fyri avvarðandi á skránni í 2012.

Samstarv

Blákrossheimið hevur eitt gott og umfatandi samstarv við partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Eitt nú er samstarv við Kriminalforsorgina í samband við rúsdrekkakoyring og aðrar dómur, har fólk verða dømd at vera edrú. Eisini er samstarv við kommunalar sosialar myndugleikar ella tá ið talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landið er økt. Blákrossheimið bjóðar viðgerð í arrestini, og hevur hetta tilboðið eisini verið nýtt í 2012.

Viðgerð á Blákrossheiminum

Viðgerðin á Blákrossheiminum er skipað sum heildarviðgerð, og inniheldur hendan bráðfeingis viðgerð, dag- ella samdøgurviðgerð og eftirviðgerð. Hetta er høvuðsvirksemið hjá stovninum. Umframt hetta hevur Blákrossheimið, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð og familjuviðgerð.

Viðgerðin á Blákrossheiminum hevur til endamáls at royna fullkomið fráhald frá rúsevnum, t.e. at vit viðgera fólk, ið hava mist tamarhald á nýtsluni. Hetta gera vit við í fyrstu atløgu at avrúsa, samstundis sum vit arbeiða í bólum við m.a. motivatió, rúsfunktió, broytingarætlan og upplýsing. Í aðru atløgu fylgja brúkararnir viðgerðarætlan, sum verður gjøgnumfórd við arbeiði í bólum og einasamtalum, har vit seta fokus á tað, hin einstaki hevur brúk fyri. Máttin vit arbeiða uppá er sosialpedagogisk viðgerð og psykologisk viðgerð, og nýta vit t. d. eg-styrkjandi-terapi, ACT- terapi og kognetiva terapi.

Eftirviðgerð

Síðan 2011 eru vit miðvíst farin at arbeiða meira við heildarviðgerð, soleiðis at skilja at fólk, eftir at tey hava verið í viðgerð, arbeiða víðari í skipaðum bólum í eftirviðgerð í upp til tvey ár frameftir. Tá móguleiki er fyri at arbeiða víðari í bólki er lættari at halda seg til upprunaligu avgerðina um at broyta lívsstí.

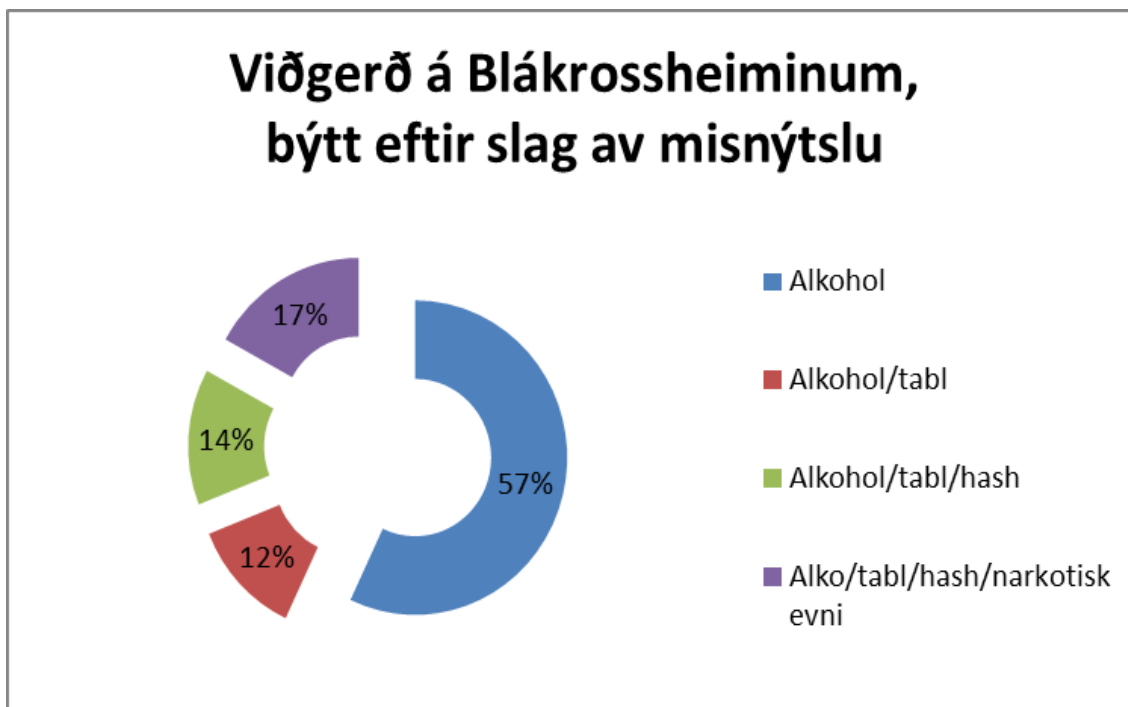
Viðgerð - býtt eftir slagi

Ein munandi broyting er farin fram seinastu árin, tá talan er um hvat slag av misnýtslu, fólk leita sær hjálp fyri á Blákrossheiminum. Rúsdrekka er tó framvegis nógv tann størsti trupulleikin. Mynstrið er eisini, at í Føroyum hava vit so at siga ikki misnýtslu, har bert talan er um hash og narkotisk evni; rúsdrekka er altíð ein partur av misnýtsluni. 57% av teimum, sum vóru í viðgerð í 2012, høvdu rúsdrekkatrupulleikar, í mun til 59% í 2011. Hini 43% vóru fólk, har rúsdrekka var blandað saman við øðrum. Í 2011 var hetta talið 41%.

Misnýtslan av alkoholi og tablettum hevur verið svingandi seinastu árinum. Í 2008 vóru 15% av viðgerðunum fyri hetta slagið av misnýtslu, í 2010 var tað 23%, men bæði í 2011 og 2012 hevur tað ligið um 12%. Størstu sveiggini eru í misnýtslumynstrunum, ið verða bólkað sum alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni. Í 2006 var hesin bólkurin 14% av viðgerðunum. Í 2009, tá ið talið var hægst, var hetta 33% av viðgerðunum; í 2010 var tað minkað niður á 23%, í 2011 var tað aftur hækkað til 30%, og í 2012 var tað 31% av viðgerðunum.

Royndir frá innleggingum á Blákrossheiminum vísa, at næstan eingin ”bara” nýtir t.d. hash ella onnur narkotisk evni í Føroyum. Ein grund til, at næstan eingin nýtir eitt einstakt evni, er væntandi, at tilgongdin av rúsevnum er óstøðug. Hetta, at næstan eingin heldur seg til eitt einstakt evni, er helst eitt serføroyskt fyrbrigdi í mun til tey londini, vit samanbera okkum við, og hetta er helst orsakað av avmarkaðari tilgongd av rúsevnum.

Á Blákrossheiminum hava vit sæð eina gongd, sum tykist at hava stabiliserað seg, har ein størri partur av viðgerðunum er fyri misnýtslu av hashi og/ella narkotiskum evnum saman við alkoholi og tablettum. Henda gongd eigur at vera tikin í størsta álvara.

Viðgerð - býtt eftir aldri

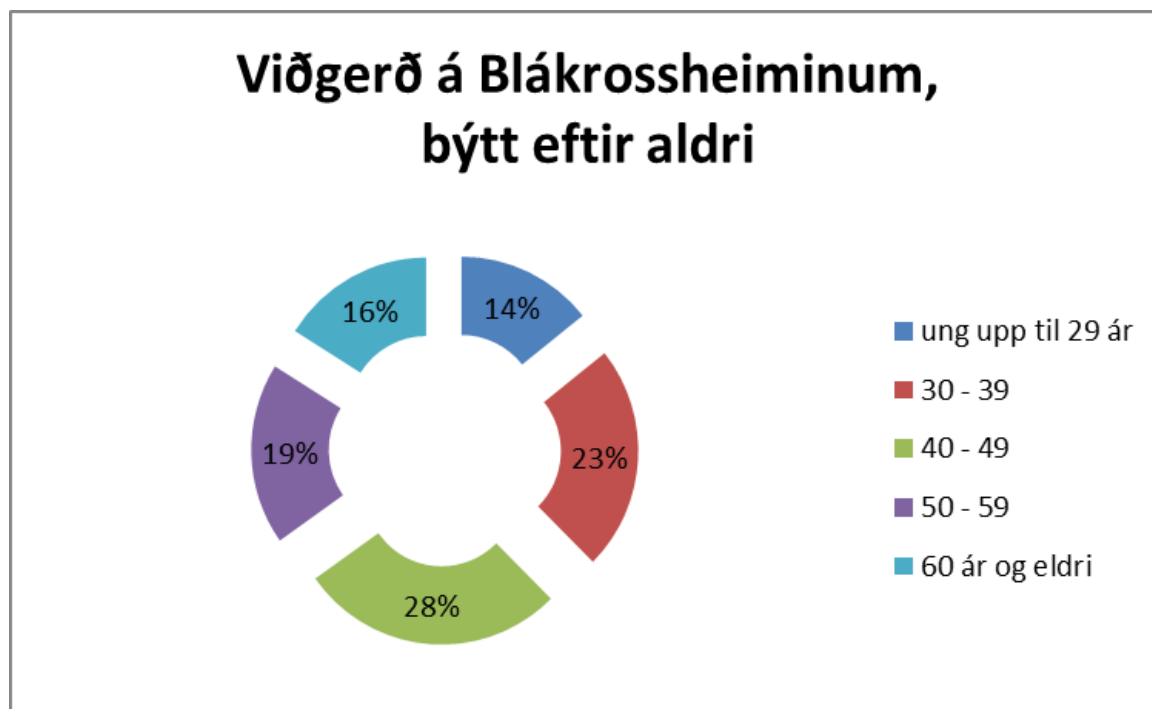
Tey flestu sum leita sær hjálp fyri misnýtslu á Blákrossheiminum eru í aldrinum 30-60 ár, og hevir hetta verið soleiðis nógv tey seinastu árinum. Í 2012 vóru 70% av teimum, ið leitaðu sær hjálp, í hesum aldursbólki. Hetta er ein vøkstur í mun til 2011, tá ið hesi taldu 69% av viðskiftafólkunum, og 2010, tá ið hesi vóru 65%, men hetta er ein minking í mun til 2008 og 2009, tá ið tey vóru ávikavist 73% og 72% av samlaða hópinum. Miðalaldurin á teimum sum vóru í viðgerð í 2012 var 44 ár. Seinastu árinum hevir hann ligið millum 43 og 48 ár.

Ung í viðgerð

Blákrossheimið hevir hesi seinastu árinum sæð ein vøkstur í talinum av yngri fólkum, ið leita sær viðgerð. Í 2012 vóru 16 fólk millum 18 og 30 ár í viðgerð, og er hetta ein øking frá 2006, tá einans 4 fólk í hesum aldursbólki vóru í viðgerð. Í prosentum er gongdin frá 2006 til 2011 soleiðis, at í 2006 umboðaði aldursbólkurin 2% av teimum, sum komu í viðgerð, í 2008 umboðaðu tey 10%, í 2009 heili 19%, í 2010 16%, og í 2011 12%. Í 2012 er prosentparturin av ungum so aftur vaksin til 14%. Hóast talið er lægri enn bæði í 2009 og 2010, so hevir tað í fleiri ár ligið omanfyri 10%, og vísir hetta, eftir okkara fatan, at broytingar eru farnar fram í misnýtslumynstrinum. Hetta er eisini ein trupulleiki, ið má takast í álvara.

Tey ungu nýta í størri mun sterkaru rúsevni, sum t.d. hash, amfetamin, kokain, og onnur narkotisk evni saman við rúsdrekka. Hetta ger, at tað aloftast er truplari at fáast við og tekur longri tíð at viðgera. Tey ungu kenna seg rímuliga væl á Blákrossheiminum, men tað kann tó verða trupult hjá teimum at vera saman við “gomlum” rúsdrekkamisnýtarum. Av hesi orsök eru tað nøkur sum fáa tilboð um ambulanta viðgerð, tí vit vita, at tilboðið inni ikki altíð er nøktandi fyri tey. Ynskiligt hevði tí verið, um eitt serstakt viðgerðartilboð var fyri ung, og hava vit eisini gjørt vart við hetta hjá Almanningamálaráðnum og Heilsumálaráðnum. Viðmerkjast skal, at fleiri av teimum ungu verða send av landinum at fáa viðgerð, og hevði tað eftir okkara tykki verið munandi betri fyri tey, og bilingari fyri samfelagið, at tey fingu viðgerð í Føroyum.

Umráðandi er eisini, at tey ungu koma í viðgerð skjótast gjørligt, áðrenn trupulleikin verður ov stórir og veruliga fær fastatøkur á teimum. Besta loysnin er kortini at gera meira við upplýsing og fyriryrging millum børn og ung. Lættari er at fyriryrgja enn at hjálpa.

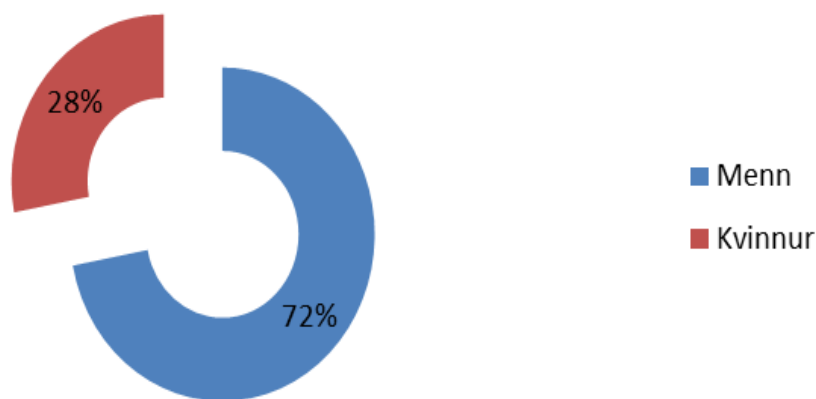
Viðgerð - býtt eftir kyni

Býtið millum kynini vísir, at størsti parturin av teimum, ið leita sær hjálp á Blákrossheiminum eru menn. Hyggja vit at tølunum fyri øll tey, ið hava verið í samband við stovnin, bæði sum innlegging og ambulat, síggja vit, at millum 2006 og 2011 hava menninir verið millum 74% og 86% av hesum. Í 2012 telja menninir 72%. Í 2006 vóru 86% av viðskiftafólkunum menn, og í 2012 var tað fallið niður á 72%. Tilsvarandi vøkstur í prosentum er at finna hjá kvinnunum.

Tá ið talan er um hjálp til avvarðandi er kynjabytið, at meginparturin av teimum, sum leitaðu sær hjálp í 2012, vóru kvinnur. 77% av hesum vóru kvinnur, meðan 23% vóru menn.

Innleggingar á Blákrossheiminum, býtt eftir kyni

Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð

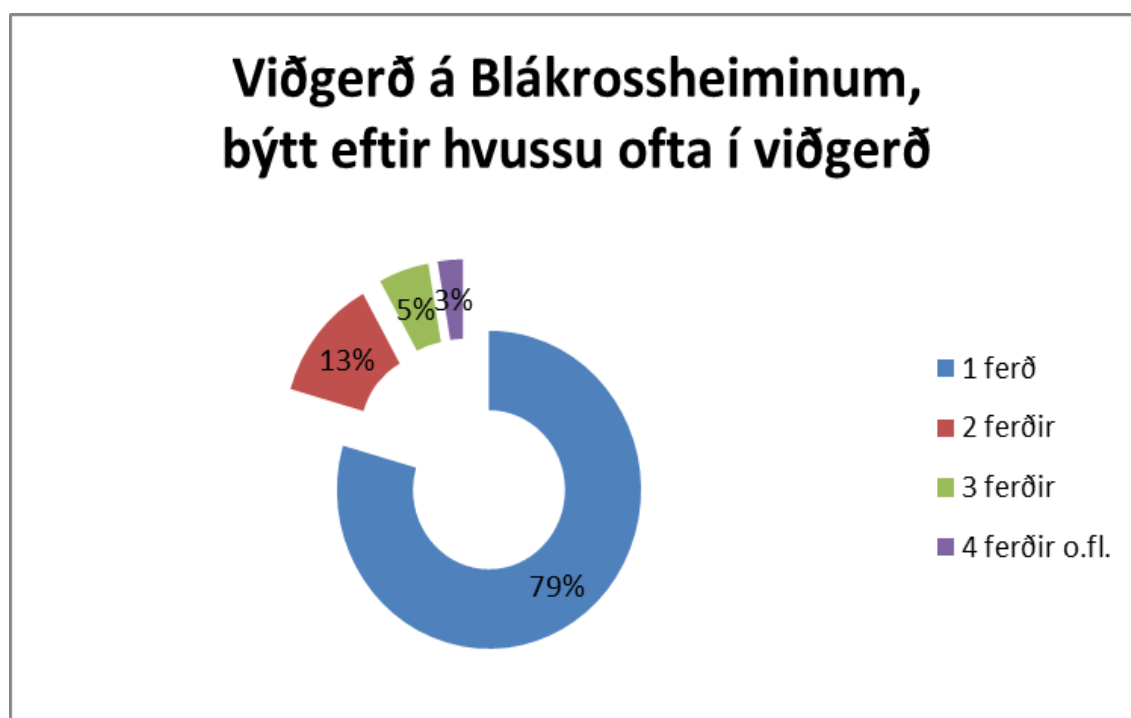
Tá ið alt er tikið við, eru 159 fólk skrásett at hava fingið viðgerð í fjør, og er hetta nakað færri enn í 2011, tá 182 vóru. Av hesum 182 vóru 35 persónar í ambulantari rúsviðgerð og 12 persónar í viðgerð sum avvarðandi. Innleggingarnar vóru 112 í tali.

Harumframt var eitt fólk undir 18 ár í ambulantari viðgerð, í mun til 5 í fjør. Miðaltalið fyri, hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í 2012, var 11,5 fólk, og er hetta nakað meira enn árið fyri, tá miðaltalið var 11. Í mun til undanfarna ár er talið lægri, og grundin til hesa gongd er, at størri dentur er lagdur á ambulanta viðgerð. Miðal innleggingartíðin í 2012 var 33 dagar. Innleggingartíðin er støðugt hækkað seinastu árin. Í 2004 var innleggingartíðin 18 dagar í miðal, og í árunum 2007-2011 var hon millum 23 og 28,5 dagar í miðal. Hendan gongdin er í tráð við ætlan okkara at tryggja eina betri viðgerð. Hugsanin er, at ein haldgóð viðgerð krevur longri tíð. Harafturat krevja tey, ið nýta fleiri rúsevni, longri tíð í viðgerð.

Tølini fyri undanfarna ár vísa, at rættiliga fáir persónar koma afturvendandi í viðgerð. 79% av teimum vóru bara inni eina ferð. 13% vóru inni tvær ferðir, 5% tríggjar ferðir og so eru tað tey afturvendandi 3%, ið vóru inni fyra ferðir ella oftari. Í hesum sambandi kann viðmerkjast, at talan

ikki er um nakra veruliga viðgerð fyrri hesi sum koma fjórðu ferð ella oftari; heldur er talan um avrúsing í nakrar dagar.

Í 2011 fingu 147 ymisk fólk viðgerð í mun til 136 árið fyrri. Hetta er bæði innleggingar og ambulanta, og her eru tey, ið Blákrossheimið hevur havt samband við fleiri ferðir í árinum, bara tald eina ferð. Til og við 2010 eru ambulantar viðgerðir skrásettar sum nýggj í viðgerð. Í samband við broytingar í viðgerðini er skrásetingarhátturin broyttur soleiðis, at bara tey, sum ikki fyrr hava verið innløgð á Blákrossheimið, verða skrásett sum nýggj í viðgerð. Umframt tey 23, ið ikki hava verið innløgð fyrr, hava 35 fingið ambulanta viðgerð. Tað vil siga, at soleiðis sum skrásett hevur verið fyrr, eru 58, sum ikki hava fingið viðgerð áður. Samanborið við tøluni undanfarin ár sæst, at hetta er á nakað sama støði sum í fjør og í 2009 (sí talvu á síðu 12). 23 hava ikki verið innløgð fyrr í mun til 22 í 2011.

Ambulant viðgerð

Blákrossheimið hevur, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð og eftirviðgerð á ymiskum økjum. Serliga er tað ung fólk, sum fylla nógv í hesum partinum av arbeiðinum. Harafturat eru nakrir brúkarar, ið ynskja hendan móguleikan, ið hóskar betur til familju- og

arbeiðslívið. Ambulanta virkseimið er uppraðfest í 2011. At leggja størri dent á ambulanta viðgerð hefur ta ávirkan, at rúm hefur ikki verið fyri at hava eins nógv fólk innløgð.

Ungfólk millum 15 og 18 ár, ið fáa ambulanta viðgerð, er eitt lutfalsliga nýtt fyrbrigdi. Í 2008 hevði Blákrossheimið samband við 8 í hesum aldri, í 2009 19, í 2010 12, í 2011 5, og í 2012 1 fólk. Orsøkin til, at hetta talið er alsamt minnað er ikki, at trupulleikin er burtur, men at talan er um ein sera tíðarkrevjandi bólk, og at vit ikki hava havt starvsfólkaorku at viðgerða hesi. Um talan hefur verið um ung sum vaksa upp í umhvørvi, har rúsdrekka og rúsevni eru ein partur av gerandisdegnum, so hava vit seinastu tvey árin, víst til sjálvhjálparbólkar fyri ung, sum fyribyrgingararbeiði hjá Bláa Krossi Føroya hefur,

Vit hava í 2012 havt avvarðandi til viðgerð umframt tilboðið um familjuskeið, og hetta er fult í tráð við okkara hugsan, at rúsmisnýtsla ávirkar alt húskið. Í 2012 hava 12 avvarðandi verið í ambulantari viðgerð á Blákrossheiminum. Hetta eru færri enn í 2011, tá ið 36 avvarðandi vóru í ambulantari viðgerð.

Tríggir eftirviðgerðarbólkar eru virknir, har fundir eru hvørja ella aðruhvørja viku.

Familjuskeið – skeið fyri avvarðandi

Royndirnar vísa, at tað er sera týðningarmikið at taka familjuna við í samband við misbrúksviðgerð, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrúkturin í heiminum, og harvið geva vit uppvaksandi ættarliðnum betri kor.

Blákrossheimið hefur seinastu árin miðvíst arbeitt við tilboði til avvarðandi hjá misnýtarum. Vit høvdu fyrsta skeiðið í januar 2006. Síðan tá hava millum tvey og fyra familjuskeið verið hvørt árið. Í 2012 var eitt familjuskeið, og vóru 13 fólk á skeiði fyri avvarðandi.

Skeiðið fyri avvarðandi er eitt heildartilboð, har byrjað verður við 3 fylgjandi skeiðsdøgum. Ein mánað eftir verður fylgt upp við einum skeiðsdegi, og eftir tveir mánaðir við einum kvøldi. At enda verða luttakararnir innkallaðir ½ ár aftaná til eitt kvøld. Eftir hetta kunnu luttakarar halda áfram í einum sjálvhjálparbólki. Vit hava frá 2011 roynt at broytt tað soleiðis, at skeiðið verður partvís lagt um vikuskiftið og um kvøldið. Hetta sær út til at vera væl dámt.

Nakrir sjálvarhjálpbólkar fyri avvarðandi eru sprottir burtur úr skeiðunum, og halda hesi sjálv sambandið sínámillum

Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum

Heiti	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tal av fólki, ið hava fingið viðgerð:	170	155	175	198	182	159
Ymisk fólk í rúsviðgerð:	116	106	126	143	136	147
Nýggj fólk í rúsviðgerð:	47	44	59	72	(53)	(58)
Tal av innleggingum:					116	112
Nýggj fólk innløgð í rúsviðgerð:					22	23
Tal av ambulantum í rúsviðgerð:			19	44	31	35
Tal av avvarðandi í amb. viðgerð:					36	12
Røktardagar í alt:	3993	4359	4742	4675	3300	3702
Røktardagar miðal:	23	28	27	23,6	28,5	33
Miðal búfólk pr. dag:	12,1	13,2	14,4	14,1	11	11,5
Menn:	81 %	77%	82%	75%	74%	72%
Kvinnur:	19 %	23%	18%	25%	26%	28%
Miðalaldur:	48 ár	48 ár	43 ár	43 ár	45 ár	44 ár
Luttakarar á skeiði fyri avvarðandi:	23	30	29	12	21	13

Frágreiðing til tølini:

Tal av fólki, ið hava fingið viðgerð: Øll tey, ið hava verið í samband við Blákrossheimið og viðgerðar har. Tey, ið hava verið í viðgerð fleiri ferðir, eru tald eina ferð fyri hvørja ferð. Við í hesum talinum eru “Tal av innleggingum”, “Tal av ambulantum í rúsviðgerð” og “Tal av avvarðandi í amb. viðgerð”.

Ymisk fólk í viðgerð: Tal fyri, hvussu nógv ymisk fólk hava fingið viðgerð á Blákrossheiminum, bæði sum innlegging og ambulat.

Nýggj fólk til viðgerð: Bæði tey, ið hava fingið viðgerð ambulat, og tey, ið ikki hava verið innløgð á Blákrossheiminum fyrr, hava verið skrásett í hesum bólkinum. Hesin bólkurin er nú býttur

sundur og lagdur í “Nýggj fólk innløgð í rúsviðgerð” og “Tal av ambulantum í rúsviðgerð”, og tískil stendur talið í klombrum.

Tal av innleggingum: Tal av fólki, ið hava verið innløgð til viðgerð á Blákrossheiminum. Hetta er eitt samlað tal fyri innleggingar, tvs. at hædd ikki er tikin fyri, at onkur hevur verið innlagdur fleiri ferðir.

Nýggj fólk innløgð í rúsviðgerð: Tal av fólki, ið ikki hava verið innløgð á Blákrossheimið til viðgerð fyrr.

Tal av ambulantum í rúsviðgerð: Hvussu nógv hava fingið viðgerð ambulant.

Tal av avvarðandi í amb. viðgerð: Hvussu nógv avvarðandi hava fingið ambulanta hjálp á Blákrossheiminum.

Framtíðarútlit

Í september mánaði 2012 varð undirskrivaður sáttmáli um at byggja nýggjan bygning til at húsa viðgerðini. Byrjað varð at byggja í januar mánaði 2013, og klárt verður at flyta í nýggja bygningin á Nesi á vári 2014. Við nýggjum viðgerðarheimi verða karmarnir um viðgerðina betur.

Arbeiðið við at lýsa okkara virðis- og viðgerðargrundarlag er liðugt, og vit eru farin undir at lýsa innihaldið nágreinliga í viðgerðarpørtunum. Arbeiðið við fáa eina skipaða eftirmeting av viðgerðini er í gongd. Við skipaðari eftirmeting verður støðugt bøtt um viðgerðina, og verða vit soleiðis betri til at málrætta viðgerðina til hvønn einstakan. Blákrossheimið og Heilsumálaráðið hava undirskrivað mál- og avrikssáttmála, og arbeitt verður eftir hesum.

Vinaliga og við vón um framhaldandi gott samstarv

Tórshavn, tann 15.02.2013

Olga Magnussen
leiðari